

Asia: VN/21185/2020

Lausuntopyyntö työryhmän muistiosta sovittelun mahdollisuuksista hallintoasioissa

Lausunnonantajan lausunto

1. Missä asiaryhmässä hallintosoittelu voisi olla tarvetta ja käyttöalaa?

Asia vaatii lisäselvittämistä ja eri alojen asiantuntijoiden kuulemista. Oikeusaputoimistojen näkökulmasta hallintosoittelu voisi harkita käytettäväksi esimerkiksi tietyissä sosiaalioikeudellisissa asioissa ja esimerkiksi lasten huostaanottoon ja sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Asiakkaille on näissä asioissa erittäin tärkeää tulla kuulluksi ja soittelu voisi mahdollistaa kuulluksi tulemisen ja prosessin nopeamman käsittelemisen. Soittelu voisi olla myös välillisiä hyötyjä, kuten esimerkiksi useiden päällekkäisten valitusprosessien vähenemisen.

Työryhmä lausunnossaan lainaa Ervastin ja Aaltosen tutkimusta ja toteaa, että ”epämuodollisempi menettely, johon osapuolet itse saavat osallistua, tuottaa enemmän koettua oikeudenmukaisuutta kuin muodollinen oikeudenkäynti, jossa lakimiehet ovat pääosassa.” Asiakasrajapinnassa työskennellä asiamiehille näyttäytyy usein se tilanne, jossa asiakkaalle kuulluksi tuleminen on tärkeää.

2, Mihin asiaryhmään hallintosoittelu ei ehdottomasti sovellu?

Oikeusapupiirit eivät ota kantaa siihen, mihin asioihin hallintosoittelu ehdottomasti ei tulisi harkita.

3. Tulisiko hallintoasioiden soittelu kehittää viranomaisessa esimerkiksi oikaisuvaatimusvaiheessa hallintolainkäytön vaihtoehtona vai hallintotuomioistuimessa?

Soittelussa on hyvä olla prosessin asianosaisten näkökulmasta täysin ulkopuolinen soitteliija. Asianosaiset yksityishenkilöt helposti mieltävät päätöksentehneen viranomaisen asiaan osalliseksi, joten hallintoasioiden soittelu soveltuisi paremmin hallintotuomioistuimen tekemäksi.

4. Jos soittelu toteutettaisiin osana hallintoprosessia, olisiko luontevampi toteuttamistapa varsinainen soittelu osana hallintoprosessia vai osapuolten välisen sovinnon vahvistaminen?

Sovittelu voisi tietyissä asiaryhmissä toimia osana hallintoprosessia. Sovittelussa on tärkeää saavuttaa dialogi osapuolten välillä. Tämä voitaisiin saavuttaa osana hallintoprosessia, kun hallinto-oikeuden edustaja voisi toimia neutraalina, ulkopuolisena sovittelijana.

5. Olisiko hallintoprosessilakiin aiheellista lisätä säännös tuomioistuimen tavoitteesta tai velvollisuudesta sovinnollisuuden edistämiseen prosessin aikana?

Sovinnollisuuden edistäminen voitaisiin kirjata hallintoprosessilakiin, mikäli tarkemmin selvitettyinä työryhmä päätyisi esittämään hallintososovittelun käyttöönottoa. Asiaa tulisi selvittää siten, että selvitysvaiheessa kuultaisiin myös asiamiehenä hallintoprosesseissa toimivia julkisia oikeusavustajia.

6. Muuta huomioitavaa?

Hallintososovittelun käyttöalaa tulee selvittää lakimieskuntaa laajemmin kuulemalla. Yleisten tuomioistuinten puolelta on paljon hyviä kokemuksia siitä, kuinka sovinnon edistäminen on sujuvoittanut asioiden käsittelyä. Hallintososovittelun mahdollisuuksia jatkoselvittämällä voitaisiin saada selville tarkemmin ne asiaryhmät, joihin hallintososovittelu soveltuisi ja ne, joihin se ei millään tavalla sovellu.

Lehtinen Sinikka

Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri - Länsi- ja Sisä-Suomen OAEV-piiri, Itä-Suomen OAEV-piiri, Kaakkois-Suomen OAEV-piiri, Lounais-Suomen OAEV-piiri, Etelä-Suomen OAEV-piiri, Pohjois-Suomen OAEV-piiri